

**Департамент освіти Вінницької міської ради
Міський методичний кабінет**

Особлива дитина

Проект

**«Реалії та перспективи розвитку
інклюзивної освіти в дошкільних
навчальних закладах Вінниці.**

**Діти з синдромом Дауна
в дошкільному закладі загального
розвитку»**

Автори проекту:

завідуюча ДНЗ № 5

Онищук О.О.,

завідуюча ДНЗ № 17

Горова В.В.

Керівники проекту:

завідуюча ДНЗ № 5

Онищук О.О.,

завідуюча ДНЗ № 17

Горова В.В.

МЕТА ПРОЕКТУ:

- **забезпечення конституційних прав і державних гарантій дітям з синдромом Дауна;**
- **здійснення комплексної реабілітації дітей, які мають вади психофізичного розвитку;**
- **набуття дітьми з синдромом Дауна побутових та соціальних навичок;**
- **втілення міжнародної практики щодо збільшення кількості загальноосвітніх навчальних закладів з інклюзивним навчанням, готових до надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами.**
- **адаптація навчальних програм, програмового матеріалу, планів, методів та форм навчання до індивідуальних освітніх потреб дітей з синдромом Дауна.**

□ ЗМІСТОВНИЙ НАПРЯМОК:
осучаснення дошкільної
освіти шляхом впровадження
інклюзивного та
інтегрованого навчання,
виховання дітей з синдромом
Дауна, якісний освітній
процес європейського рівня.

□ **ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЕКТУ:**

- **за метою проектної діяльності** - практико-орієнтований;
- **за змістом** - інтегрований;
- **за кінцевим результатом** - практичний;
- **за кількістю учасників** - колективний;
- **за тривалістю** - довготривалий;
- **база реалізації проекту** – дошкільні навчальні заклади, які працюють з дітьми з особливими потребами;
- **учасники проекту** – департамент освіти Вінницької міської ради, вихователі, діти, батьки, працівники додаткової освіти: психологи, дефектологи, фізінструктори

□ АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОЕКТУ:

- Синдром Дауна є найбільш поширеним генетичним порушенням. Рівень культури суспільства визначають за спроможністю надавати допомогу старим, дітям, хворим, немічним. Досі невідомо, чому в здорових батьків народжуються діти із таким синдромом. Народження особливої дитини не залежить ні від раси чи рівня освіти, ні від шкідливих звичок чи генетичних хвороб. Синдром Дауна є генетичною особливістю, це не хвороба, яку можна вилікувати. Такі діти можуть стати повноцінними членами суспільства, маючи належну психолого-педагогічну та медичну підтримку.**

- **Не можна розраховувати на те, що «у моїй сім'ї цього не станеться». Люди із синдромом Дауна здатні навчатися. Але суспільство ще не готове до появи таких дітей. Дитина із синдромом Дауна не має перебувати у спеціальному закладі. Потрапляючи до спеціального лікувального закладу, дитина, окрім синдрому, з яким народилася, набуває ще один — синдром госпіталізму. Це порушення дитячого психічного розвитку внаслідок розлуки з матір'ю. Адже у дітей із синдромом Дауна духовний зв'язок з матір'ю значно сильніший. Синдром госпіталізму накладає свій негативний відбиток на психічний, інтелектуальний, фізичний та емоційний розвиток дитини. Якщо дитина має достатньо любові батьків, її вади не матимуть такого негативного впливу на малюка.**
- **З боку держави необхідна побудова навчальних програм, планів для закладів загального розвитку з врахуванням потреб дітей з психофізичними вадами.**
- **В дошкільних навчальних закладах загального розвитку наголос необхідно робити в першу чергу не на вадах, а на розвитку сильних якостей і талантів дітей.**

□ ЗАВДАННЯ ПРОЕКТУ:

- 1.** Створення дієвого розвивального простору (*педагоги ДНЗ, батьки*).
- 2.** Вміння здійснювати моніторинг розвитку дітей з особливими потребами (*вихователі*);
- 3.** Здійснення індивідуального та диференційованого підходу до вихованців з синдромом Дауна засобами підбору відповідних ігор, програм, планів (*вихователі-методисти, педагоги додаткової освіти, вихователі*);
- 4.** Формування готовності у здорових дітей та їх батьків до позитивної взаємодії з дітьми, які потребують корекції (*вихователі*).
- 5.** Формування бази даних методичного забезпечення щодо розвитку, навчання, виховання особливих дітей (*завідуючі, вихователі-методисти*).

□ **ЕТАПИ РОБОТИ:**

I етап (організаційний) - вересень 2013 року

II етап (практичний) – 2013 – 2016 рр.

□ **Заходи:**

- засідання куцзових осередків, творчої групи завідуючих міста (1 раз на квартал);
- круглі столи, семінари - для педагогів міста (1 раз на рік);
- методичні об'єднання на базі ДНЗ міста з метою ознайомлення роботи з дітьми з особливими потребами (1 раз на рік);
- колективні перегляди заходів в пілотних ДНЗ (1 раз на рік);
- анкетування педагогів та батьків (1 раз на рік)

III етап (підсумковий, по завершенню кожного навчального року) - презентація роботи визначеного ДНЗ перед громадськістю.

IV етап (заключний, після завершення проекту) – організація фотовиставок за результатами роботи, створення навчально-методичних посібників

□ ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

□ Для педагогів:

- підвищення якості освітніх послуг;
- створення дієвого середовища для інтеграції дітей з синдромом Дауна в дошкільні заклади загального розвитку;
- здійснення особистісно-орієнтованого навчання та виховання;
- інтенсивне впровадження ІКТ в навчально-виховний процес.

□ Для дітей:

- формування у дітей позитивної взаємодії з дітьми з синдромом Дауна;
- розвиток комунікативних та соціальних навичок;
- посилення мотивації до навчання;
- підвищення самооцінки;
- вдосконалення соціальної відповідальності.

□ Для батьків:

- дієва підтримка батьків дітей з синдромом Дауна з боку держави;
- віра батьків в позитивну перспективу дитини;
- інтеграція дитини та родини в суспільство.

А ТАКОЖ:

- ❑ **Виховання у мовному середовищі зі звичайними дітьми - основний чинник у розвитку дитини з синдромом Дауна.**
- ❑ **Включення дітей з синдромом Дауна в інклюзивні дошкільні групи - умова для широкого оволодіння досвідом соціальної взаємодії через гру.**
- ❑ **Зміни розвитку предметно-маніпулятивної ігрової діяльності дітей.**
- ❑ **Розвиток емоційної сфери дітей з синдромом Дауна;**
- ❑ **Розвиток рівня гри у дітей з синдромом Дауна;**
- ❑ **Вивчення та визначення основних напрямків розвитку дитини з синдромом Дауна, що потребують психокорекційної допомоги.**
- ❑ **Розроблення, впровадження, упорядкування методики ігрових занять в навчально-виховний процес;**
- ❑ **Окреслення низки проблем, що потребують подальшого вивчення:**
 - **проблема формування у дітей з синдромом Дауна особистісних новоутворень та шляхів їх закріплення;**
 - **проблема формування моральних та естетичних почуттів, як основи спілкування з іншими людьми;**
 - **проблема готовності дітей до навчання в школі.**

ЗАГАЛЬНІ ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

- поширення досвіду щодо позитивного впливу здорових однолітків на розвиток та соціальну адаптацію дітей з синдромом Дауна;**
- подолання соціальної ізоляції родин, в яких є діти з синдромом Дауна;**
- досягнення позитивних зрушень у ставленні громадян до проблем дітей-інвалідів у суспільстві;**
- забезпечення спектру освітніх послуг відповідно до потреб дитини з синдромом Дауна.**

СПІВРОБІТНИЦТВО

3

- Дитячим фондом ООН ЮНІСЕФ;
- Благодійними громадськими організаціями;
 - Соціальними службами;
 - Інтернет-спілкування;
- Участь у постійно діючих семінарах освітян;
 - Взаємодія зі ЗМІ;
 - Освітянами Вінниччини;
- Вінницькою обласною суспільною організацією «Асоціація захисту та допомоги інвалідам «Відкриті серця»
 - Вінницькою міською радою

ФІНАНСУВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

- міський бюджет Вінниці;**
- інші джерела, не заборонені
законодавством**

**Департамент освіти Вінницької
міської ради
Міський методичний кабінет**

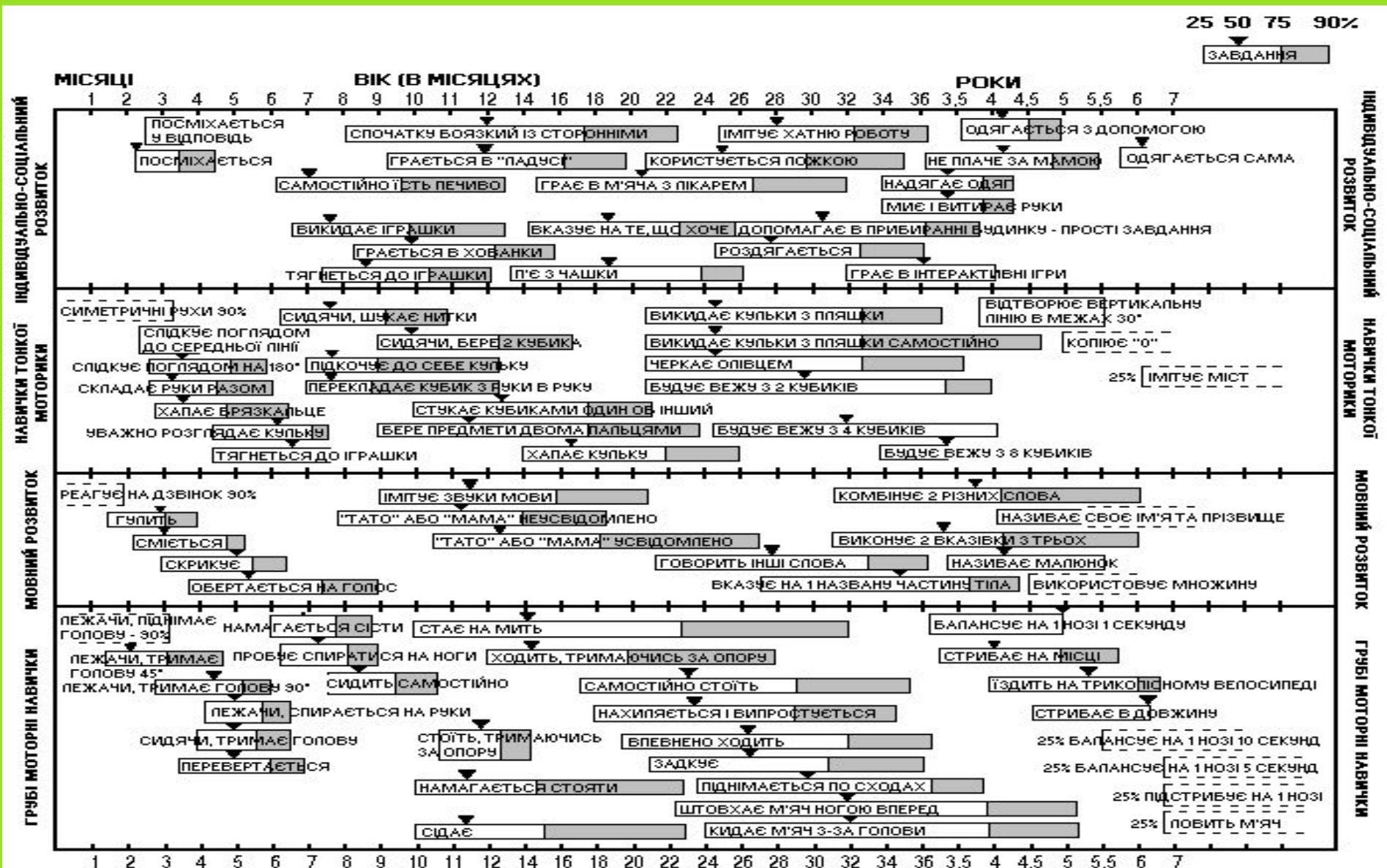
Особлива дитина

Реалізація проекту

**«Реалії та перспективи розвитку
інклюзивної освіти в дошкільних
навчальних закладах Вінниці.**

**Діти з синдромом Дауна
в дошкільному закладі загального
розвитку»**

СХЕМА РОЗВИТКУ ДИТИНИ З СИНДРОМОМ ДАУНА (З КНИГИ "GROWTH REFERENCES: THIRD TRIMESTER TO ADULTHOOD. GREENWOOD GENETIC CENTER, 1998")

ОСНОВНІ ЗАХОДИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ З БОКУ ДЕПАРТАМЕНТУ ОСВІТИ

- ❑ Координація роботи щодо виконання проекту з боку департаменту освіти Вінницької міської ради;**
- ❑ Комплектація груп в ДНЗ загального розвитку, в яких є 1 – 2 дитини з синдромом Дауна;**
- ❑ Створення умов для забезпечення навчально-виховного процесу та корекційної роботи;**
- ❑ Забезпечення дошкільних навчальних закладів, в яких буде запроваджено інклюзивну освіту для дітей з синдромом Дауна, спеціальними посібниками, корекційно-дидактичним матеріалом, ігровим та реабілітаційним обладнанням;**
- ❑ Забезпечення адаптації програми навчально-виховного процесу відповідно до індивідуальних можливостей дітей з синдромом Дауна;**
- ❑ Організація роботи творчих груп педагогів, методичних об'єднань для педагогічних працівників інклюзивних закладів**

- ❑ Підвищення кваліфікації педагогічних працівників при ВОІПОПП за темою «Підвищення професійної майстерності педагогічних працівників з питання впровадження інтегрованого та інклюзивного навчання та виховання» (докурсова, післякурсва робота);
- ❑ Створення банку даних дітей з синдромом Дауна, які виховуються в ДНЗ загального розвитку;
- ❑ Забезпечення соціального, консультативно-методичного супроводу дітей та батьків;
- ❑ Забезпечення дотримання чинного законодавства щодо пільг та одержання всіх видів соціальної допомоги для дітей з синдромом Дауна, які перебувають в умовах інклюзивної освіти;
- ❑ Проведення моніторингу розвитку дітей з синдромом Дауна;
- ❑ Перегляд штатних розписів ДНЗ, які працюватимуть з дітьми з вадами розвитку. Кадрове забезпечення: вихователі, психолог, дефектолог, вчитель-логопед, музичний керівник, лікар, медсестра, фізінструктор, помічник вихователя

ФОРМИ РОБОТИ:

- Групові;**
- Підгрупові;**
- Індивідуальні**

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ДЛЯ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

- **діагностичні карти, картки психолого-педагогічного обстеження, картки розвитку дитини**
- **плани (перспективні, календарні) індивідуальних занять. Програми**
- **перспективний план роботи з батьками**
- **журнал реєстрації консультацій для батьків.**
- **Матеріали консультацій**
- **зошит для батьків з індивідуальними завданнями**
- **графік обліку відвідуваності дітьми індивідуальних корекційних занять**
- **звіт про результати роботи за рік**

НАПРЯМКИ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З СИНДРОМОМ ДАУНА

- КОМПЛЕКСНИЙ РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ, ЕМОЦІЙНОЇ, КОМУНІКАТИВНОЇ СФЕР ДИТИНИ, СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ДИНАМІКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ;**
- РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОЇ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ У РІЗНИХ ВИДАХ ДІЯЛЬНОСТІ;**
- ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО БАЗИСУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВИЩИХ ПСИХІЧНИХ ФУНКЦІЙ;**
- ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНИХ, ВИКОНАВЧИХ ТА КОНТРОЛЬНО-РЕГУЛЮЮЧИХ КОМПОНЕНТІВ ДИТЯЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (В ТОМУ ЧИСЛІ І ЕМОЦІЙНО-ЧУТТЄВОЇ ВЗАЄМОДІЇ З БАТЬКАМИ);**
- КОРЕКЦІЯ НЕДОЛІКІВ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ;**
- МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК, ПРОФІЛАКТИКА ТА ВИПРАВЛЕННЯ ВАД МОВЛЕННЯ;**
- ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ.**

ПЕРЕЛІК КОРЕГУЮЧИХ ЗАХОДІВ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ РЕАЛІЗОВАНІ В ДНЗ ЗАГАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДІТЯМ З СИНДРОМОМ ДАУНА

- ЗАНЯТТЯ, СПРЯМОВАНІ НА РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ ТА ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ;**
- ЗАНЯТТЯ ІЗ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК ЗОБРАЖЕННЯ;**
- ЗАНЯТТЯ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, СПРЯМОВАНІ НА РОЗВИТОК МОТОРНИХ НАВИЧОК, ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ, КОРЕКЦІЇ ПОСТАВИ, ПЛОСКОСТОПОСТІ;**
- МУЗИЧНО-КОРЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ З ВИКОРИСТАННЯМ МУЗИКО-, КОЛЬОРО-, ДЗВОНОТЕРАПІЇ, РЕЛАКСАЦІЇ;**
- ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ;**
- ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА ГРУПОВІ ЗАНЯТТЯ З ПСИХОЛОГОМ, ЛОГОРИТМІЧНІ ЗАНЯТТЯ З ВЧИТЕЛЕМ-ЛОГОПЕДОМ, КОРЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ З ДЕФЕКТОЛОГОМ;**
- КОНСУЛЬТАЦІЇ ФАХІВЦІВ З БАТЬКАМИ;**
- ТРУДОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НА РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВИХ НАВИЧОК**

МЕТА КОРЕГУЮЧИХ ЗАХОДІВ

- ❑ **допомогти маленькій людині поступово адаптуватися в навколишньому світі, вивести її з пасивного стану;**
- ❑ **розвинути сенсорні здібності (а саме: зір, слух), моторні навички (рух), подолати мовні недоліки (формування емоцій і навичок спілкування);**
- ❑ **сприяти розвиткові дитини, створити умови для реалізації її внутрішнього потенціалу;**
- ❑ **допомогти в подоланні і компенсації відхилень, що заважають розвиткові дитини;**

Примітка: досягти цієї мети можливо лише в тому випадку, якщо корекційно-розвивальна робота відбувається з урахуванням вікових особливостей дітей і особливостей, пов'язаних із характером порушення онтогенезу.

КОРИСТЬ КОРЕГУЮЧИХ ЗАХОДІВ ДЛЯ ДИТИНИ З СИНДРОМОМ ДАУНА

- виявлення оптимальної кількості збудників, які стимулюють почуття (особливо почуття дотику, рівноваги);**
- набуття нових чуттєво-рухових навичок;**
- задоволення потреби контакту з іншою особою, з однолітками у групі;**
- відчуття себе в ролі виконавця;**
- пробудження потреби спонтанного й усвідомленого руху;**
- радість (більшість дітей із тяжкими розумовими вадами не мали нагоди відчувати радості руху).**

РІВНІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОРЕГУЮЧИХ ЗАХОДІВ

- ❑ **Психофізіологічний** (сформованість компонентів, які складають внутрішню, фізіологічну і психічних основу всіх систем дитини з синдромом Дауна.
- ❑ **Індивідуально-психологічний** (визначальний розвиток основних психологічних систем (пізнавальної, емоційної тощо) дитини з синдромом Дауна.
- ❑ **Особистісний** (специфічні особливості дитини з синдромом Дауна, його відмінність від інших дітей, які знаходяться на даному етапі розвитку.
- ❑ **Груповий або соціальний** (особливості дитини з синдромом Дауна, яка розвивається з іншими дітьми та в майбутньому з більш широкими соціальними об'єднаннями і суспільством у цілому.

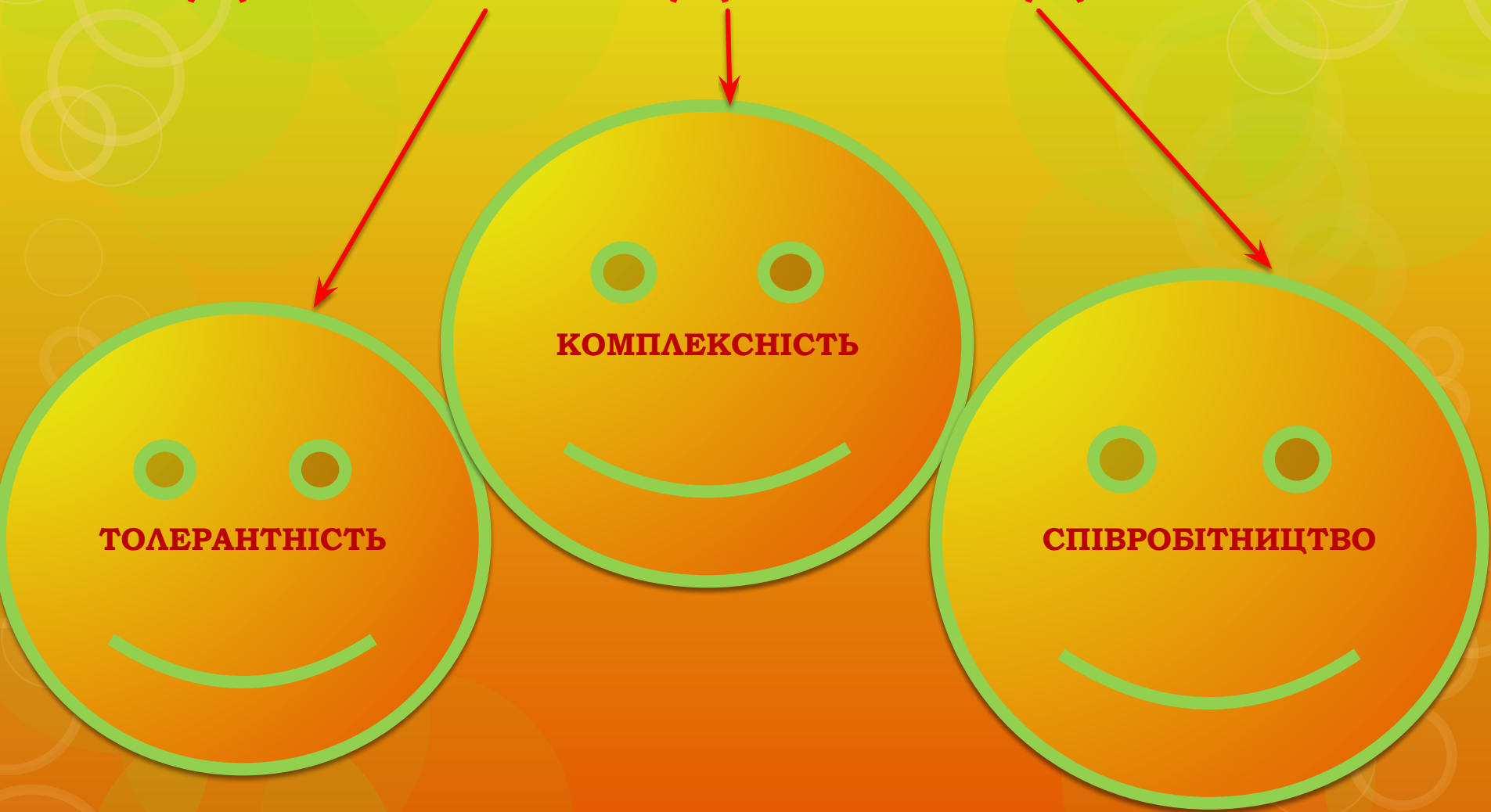
РОЛЬ БАТЬКІВ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ З СИНДРОМОМ ДАУНА

Багато залежить від батьків, від їх зусиль та бажання допомогти своїй дитині. Мало тільки любити свого малюка, необхідно поважати його як особистість, необхідно дати йому можливість розвиватись та пізнавати світ, бути йому другом та помічником та вірити, що такі діти народились для радості, що весь той додатковий час та любов, які батьки їм дарують, повернуться сторицею.

ДІЇ БАТЬКІВ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ З СИНДРОМОМ ДАУНА

- 1. Зберігати спокій, хоча б зовнішній.
- 2. Отримати всю можливу інформацію про захворювання дитини і вашої ролі у його лікуванні та реабілітації.
- 3. Намітити план дій і слідувати йому.
- 4. Пам'ятати завжди про Вашу власну цінність для дитини, а тому приділяти час і собі, піклуватися про свій душевний і фізичний стан.
- 5. Необхідно зрозуміти, що Ви змінити в змозі, а що ні, і не розпорошувати сили на порожні і помилкові дії. Тобто, якщо повне лікування дитини неможливо, Ваша мета навчити його жити з цим синдромом повноцінно, активно, самостійно і отримувати радість від життя, адже іншого у нього не буде.
- 6. Слухати поради фахівців (медичних працівників, педагогів), запитувати про все, що Вас турбує.
 - 7. Обирати те, що Вам підходить.
- 7. Залишатися людиною, виховуючи людину.

ПРИНЦИПИ РОБОТИ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З СИНДРОМОМ ДАУНА

ІНТЕРНЕТ-ПОСИЛАННЯ

- downsyndrome.org.ua/
- [www.sqlapp.ru/zagadki-sindroma-dauna /](http://www.sqlapp.ru/zagadki-sindroma-dauna/)
- spbdeti.org/id1172/printversion
- sunchildren.narod.ru/talents.html
- ru.wikipedia.org/wiki/
- sfo.spr.ru ,
- www.infopulse.com.ua ,
- wap.downsyndrome.borda.ru ,

РАДИМО ПОЧИТАТИ

- ❑ А. А. Катаєва, Е. А. Стребелева. Дидактичні ігри та вправи для дошкільнят.
- ❑ Керол Тінг-Міхаеліс. Діти з вадами розвитку, книга в допомогу батькам.
- ❑ Е. Г. Пілюгіна. Сенсорні здібності малюка, ігри на розвиток сприйняття кольору, форми і величини у дітей раннього віку.
- ❑ Л. Н. Павлова, Е. Г. Пілюгіна, Є. Б. Волосова. Програма Витоки, методичний посібник для раннього та дошкільного віку.
- ❑ Л. Н. Павлова. Знайомимо малюка з навколишнім світом.
- ❑ Ю. А. Разенкова. Ігри з дітьми дитячого віку.
- ❑ Джекі Сілберг. Цікаві ігри з малюками.
- ❑ Серія книг Центру ранньої допомоги дітям з синдромом Дауна Даунсайд Ап.
П. А. Жіянова. - Соціальна адаптація дітей раннього віку з синдромом Дауна.
- ❑ Маленькі сходишки, програма ранньої педагогічної допомоги дітям з відхиленнями у розвитку - університет Маккуері, Сідней.

- ❑ Ворсанова С.Г., Юров Ю.Б., Демидова І.А., Берешева О.К. Хромосомні синдроми, виявляемі у перші роки життя дитини; дані клінічних, цитогенетичних і молекулярно-цитогенетических досліджень // Дефектологія. – 2001. – №1.-С. 9.
- ❑ Булкина Т.В. У обіймах ласкавого «дауна»: дітей з синдромом Дауна // Чинник. 1998. №8 З. 69–71.
- ❑ Житникова Л. Н. На захист прав дітей-інвалідів. // Новий регіон. – 2006. №3. з. 64–69.
- ❑ Ковальова Є., Синицина Є. Діти-інваліди в суспільстві. – М.: Лист-Нью, – 2005.-136 з.
- ❑ Таточенко У. Якщо в малюка синдром Дауна // Сім'я і школа. 1994. №10 З. 26–28
- ❑ Гриценок Л.І., Ткачук І.І. Подолання стигматизації і дискримінації людей (дітей), які живуть з ВІЛ. / Л.І. Гриценок, І.І. Ткачук. – К. : Ніка-Центр, 2005. – 156 с.
- ❑ Найда Ю., Софій Н. Діти з особливими освітніми потребами [Електронний ресурс] / Освіта UA / Ю. Найда, Н. Софій.. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/upbring/1555/>

21 березня – ДЕНЬ ЛЮДЕЙ З СИНДРОМОМ ДАУНА.

Дата вибрана не випадково — вона символізує сам синдром. Відомо, що причиною цього захворювання є трисомія однієї з хромосом: 21-а хромосома існує в трьох копіях. Ось чому День людини з синдромом Дауна відзначається саме 21 числа третього місяця року.

**Згідно «Конвенції ООН про права дитини»
"діти-інваліди з відхиленнями у розумовому
розвитку, в тому числі діти з синдромом Дауна,
діти з множинними психофізичними
порушеннями, мають право на отримання
освіти та реабілітацію в умовах найбільшої
соціальної інтеграції в системі загальної або
спеціальної (корекційної) освіти ".**